

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2CoCsp/3/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8819200977
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 06. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8819200977.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a členov senátu JUDr. Daniely Babinovej a Mgr. Miloša Koleka, v právnej veci žalobcu: BENCONT COLLECTION, a. s., so sídlom Vajnorská 100/A, Bratislava - Nové Mesto, IČO: 47 967 692 proti žalovanej: F. V., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom M. XXX, XXX XX M., o zaplatenie sumy 959,37 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou č. k. 11Csp 62/2019-68 zo dňa 08.07.2019 takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok vo výrokoch III. a IV.

Nepriznáva stranám náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len súd prvej inštancie) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi na istine sumu 744,- eur a na úrokoch sumu 206,49 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05% ročne zo sumy 744,- eur od 01.12.2018 do zaplatenia, a to všetko v pravidelných mesačných splátkach vo výške 15,- eur mesačne, ktoré sú splatné vždy do konca toho ktorého mesiaca, počnúc dňom nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku do úplného uhradenia celej dlžnej sumy pod následkami straty výhody splátok pri omeškaní sa s niektorou zo splátok. Konanie v časti o zaplatenie sumy 30,- eur ako poplatkov zastavil. Žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. Vyslovil, že žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov konania vo výške 16 % s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom I. inštancie v samostatnom uznesení.

2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil ako spotrebiteľskú podľa ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka v spojení s ustanoveniami zákona č. 129/2010 Z.z.. Aplikoval aj ust. § 39, § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že právny predchodca žalobu uzatvoril so žalovanou zmluvu o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej bol žalovanej poskytnutý úver vo výške 1.000,- eur, ktorý sa žalovaná zaviazala splácať v 120 splátkach vo výške 20,50 eur mesačne pri úrokovej sadzbe 19,10 %. Mal za preukázané, že žalovaná v prospech žalobcu uhradila finančné prostriedky vo výške 256 eur, z toho suma 28 eur bola započítaná na poplatky, suma 187,37 eur na zmluvné úroky a suma 40,- eur na istinu. Je zrejmé, že žalobca započítaval úhrady prednostne na príslušenstvo, a to úroky a poplatky čo je v rozpore so zákonom. Keďže postup žalobcu pri výpočte nebol overiteľný, súd orientačne zistil, že žalovaná mala žalobcovi zaplatiť celkovo 1.206,49 eur z čoho istina je vo výške 1.000 eur a suma 206,49 predstavuje riadne úroky do doby zosplatenia (17 nezosplatených splátok po 20,50 eur a 103 zosplatených splátok po 8,33 eur). Pokiaľ ide o nárok na poplatky, a to ich dôvodnosť aj výšku, v tejto časti žalobca neunesol dôkazné bremeno. Preto zaviazal žalovanú na úhradu len dlžnej istiny v sume 744,- eur a úrokov v sume 206,49 eur, a to úrokov do doby zosplatenia. Vo zvyšnej časti, a to pokiaľ ide o uplatnené úroky po zosplatení, žalobu zamietol ako nedôvodnú. Žalobca listom

zo dňa 25.04.2016 vyhlásil predčasnú splatnosť úveru k 25.04.2016. Dohodnuté úroky z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti a od splatnosti je dlžník v omeškaní a musí platiť úroky z omeškania. Inak by dochádzalo k dvojnásobnému zaťažaniu žalovaného jednak v podobe úrokov z úveru, ako aj úrokov z omeškania. Keďže sa žalovaná dostala do omeškania so splatením dlhu, priznal žalobcovi aj nárok na úroky z omeškania z priznanej istiny. Vzhľadom na žiadosť žalovanej, jej osobné, majetkové a zárobkové pomery povolil žalovanej splácať dlh v splátkach. O trovách konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1, 2 v spojení s § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP) podľa pomeru úspechu strán.

3. Proti tomuto rozsudku, a to proti výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Rozhodnutie považoval za nepreskúmateľné a arbitrárne, pretože nie je zrejmé, z akého právneho predpisu súd vychádzal, keď uzavrel, že po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru žalobca nemá nárok na dohodnuté zmluvné úroky. Je zrejmé, že súd a akýkoľvek štátny orgán SR má povinnosť postupovať na základe a v medziach zákona, čo zaujatím takéhoto právneho názoru súdu bez podpory právnym predpisom zjavne naplnené nebolo. Rozhodovacia prax súdov v otázke priznávania zmluvných úrokov po zosplatnení úveru je rôznorodá, čo nie je s princípom právneho štátu, ktorého obsahom je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď. Žalobca poukázal na ust. § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka a na to, že v prejednávanej veci išlo o dohodnuté zmluvné plnenie akcesorickej povahy. Takéto plnenie je nevyhnutne spojené s istinou úveru, od ktorej existencie závisí a zmluvný úrok je forma odmeny veriteľa ako žalobcu. Úroky z úveru sú odplatom za poskytnutie peňažných prostriedkov, na základe úverovej zmluvy predstavujú cenu úveru. Dlžník je povinný platiť úroky od okamihu reálneho poskytnutia peňazí do okamihu ich reálneho vrátenia, a to či už v lehote alebo v omeškaní. Na povinnosť platiť úroky z úveru nemá vplyv ani zosplatnenie úveru. Táto povinnosť zásadne trvá do času reálneho vrátenia poskytnutého úveru. V prípade zmluvného úroku ide de facto o odmenu veriteľa za poskytnutie úveru, pričom v prejednávanej veci v prípade vrátenia plnej výšky úveru zo strany žalovaného doposiaľ nedošlo, naďalej žalovaný je v omeškaní a naďalej žalobca je oprávnený aj na zaplatenie tejto položky. Žalobca nesúhlasil ani s okolnosťou, že úroky z úveru a úroky z omeškania nie je možné spoločne priznať a že tým dochádza k hrubej nadvláde veriteľa, keďže oba typy úrokov sú diametrálne odlišnými právnymi inštitútmi a sledujú iný cieľ. Nemôže ísť o dvojité sankcionovanie žalovaného. Žalobca poukázal na existujúcu súdnu prax v obdobných veciach a to na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici 41Co 13/2018, na rozsudok Krajského súdu v Prešove pod sp. zn. 11Co 22/2018, ako aj na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici pod sp. zn. 43Co 1/2018. Navrhol rozsudok v napadnutom rozsahu zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4. Krajský súd v Prešove (ďalej len odvolací súd) príslušný na rozhodnutie o odvolaní v zmysle § 34 CSP v zmysle ustanovenia § 470 ods. 1 a 2 CSP, vzhľadom na včas podané odvolanie, osobou oprávnenou (§ 362 ods. 1, § 359 CSP), preskúmal rozhodnutie v napadnutom rozsahu a v súvisiacom výroku o trovách konania (§ 379 písm. a/ CSP), ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a § 380 CSP, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

5. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o veci v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a vec správne právne posúdil. Na týchto zisteniach sa nezmenilo nič ani v štádiu odvolacieho konania, a preto odvolací súd poukazuje na dostatočné a zrozumiteľné odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom.

6. V súvislosti s odvolacími námietkami žalobcu je potrebné zdôrazniť, že úver je odplátnym právnym úkonom, pri ktorom odplatu predstavujú spravidla úroky. Je to zrejmé z § 497 Obchodného zákonníka, podľa ktorého zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

7. Vychádzajúc z uvedeného, úverové obdobie, teda čas, na ktorý sa peňažné prostriedky poskytujú, medzi podstatné náležitosti úveru nepatrí. Ak si ale účastníci dohodnú úverové obdobie a dlžník poskytnuté peňažné prostriedky do splatnosti úveru nevráti, prichádzajú do úvahy za obdobie po splatnosti úveru úroky z omeškania. Inštitút úrokov z omeškania je odlišný od inštitútu odplátných úrokov a má sankčnú povahu. Úroky z omeškania v občianskoprávných veciach sú právne regulované, čo do ich maximálnej výšky.

8. Predčasné zosplatenie úveru predstavuje vo svojej povahe jednostranný sankčný právny inštitút, ktorý umožňuje veriteľovi požadovať jednorazové, okamžité vrátenie celej požičanej istiny. Teda podstatný rozdiel stavu výhody splátok a stavu jednorazového zosplatenia úveru spočíva v tom, že veriteľ nemá nárok a spotrebiteľ nemá povinnosť vrátiť celú požičanú sumu naraz. Splácanie úveru v splátkach teda na strane veriteľa vyvoláva stav absencie požičanej sumy istiny, ktorá sa iba postupne v splátkach vracia a spláca a za tento stav nedostatku a úverovania patrí veriteľovi úrok. Úrok preto predstavuje cenu peňazí v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk. Absentujúci zisk pokrýva veriteľovi práve úrok splácaný spolu v rámci splátky úveru v režime dojednaného záväzku. Tento stav tzv. výhody splátok je obvyklý a od nepamäti justifikuje nárok veriteľa na úroky ako ceny dočasne obetovaných peňazí, ktorých dispozície sa veriteľ zbavuje v záujme získania budúcich úžitkov v podobe kapitalizovanej odplaty získanej za celé obdobie postupného splácania úveru, a teda výhody splátok. Iný stav je však príznačný pre predčasné a mimoriadne zosplatenie úveru, kde veriteľovi vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatenia úveru. V tomto prípade svojím právnym úkonom veriteľ navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru, a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. Práve v tomto rozdieli spočíva ekonomická podstata straty nároku veriteľa na úroky za požičanie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi. Logicky tak nastupuje stav, v ktorom by mal mať veriteľ záujem a vyvinúť úsilie smerujúce k skorému vráteniu peňažných prostriedkov a právny poriadok mu po mimoriadnom zosplatení úveru poskytuje viaceré právne prostriedky vymožená jednorazovo zosplatennej pohľadávky. Ak nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekonformný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej pohodlne inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil.

9. Možnosť veriteľa žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky je právne upravená v ust. § 565 Občianskeho zákonníka, na ktoré v prípade plnenia zo spotrebiteľskej zmluvy nadväzuje ustanovenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Ustanovenie § 565 Občianskeho zákonníka je zaradené do 8. časti hlavy I. oddielu 6 tohto právneho predpisu upravujúceho zánik záväzkov. Vyhlásením predčasnej splatnosti zo strany žalobcu ako veriteľa v zmysle ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka zmluva zaniká. Zanikajú všetky práva a povinnosti zmluvných strán zo zmluvy a zaniká aj povinnosť žalovaných ako spotrebiteľov splácať žalobcovi poskytnutý úver v dohodnutých splátkach a platiť mu z poskytnutej istiny ďalšie úroky. Úroky majú akcesorický charakter k hlavnej zmluve, a teda nemožno požadovať úroky za obdobie, v ktorom už zmluva neexistovala, pretože zanikla. Ak hlavný záväzok zanikne, zaniká aj akcesorický záväzok a pretrváva len povinnosť nahradiť už splatné úroky. Spotrebiteľovi vzniká povinnosť vrátiť nesplatenú istinu a splatné úroky, ktorých výška sa ku dňu účinnosti vyhlásenia predčasnej splatnosti zo strany veriteľa zafixuje. V prípade omeškania spotrebiteľa s vrátením týchto prostriedkov je spotrebiteľ povinný platiť výlučne úroky z omeškania, avšak nie riadne úroky.

10. Čo sa týka obchodnoprávnej úpravy splatnosti úrokov táto vyplýva z ustanovenia § 503 Obchodného zákonníka. Ustanovenie § 503 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka upravuje otázku riadneho splácania úrokov dohodnutých v zmluve, pričom odstavec 2 tohto ustanovenia upravuje toto riadne splácanie pre prípad, že sa poskytnuté peňažné prostriedky majú vrátiť v splátkach. Pre otázku splatnosti úrokov je podstatná prvá a posledná veta ustanovenia § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka, podľa ktorého záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky. V čase, keď sa má vrátiť zvyšok poskytnutých peňažných prostriedkov, sú splatné aj úroky, ktoré sa ho týkajú. Práve prvá a posledná veta uvedeného ustanovenia ustanovujú, že veriteľ je oprávnený na úroky len do momentu vyhlásenia predčasnej splatnosti. Obchodný zákonník *expresis verbis* v prvej vete ustanovenia § 503 ods. 1 upravuje, že „záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť“ použité peňažné prostriedky a nie „záväzok platiť úroky je splatný v momente vrátenia“ použitých peňažných prostriedkov. *Expresis verbis* úpravu obsahuje tiež tretia veta uvedeného prvého odseku ustanovenia § 503 Obchodného zákonníka, keď splatnosť úrokov nastáva „v čase, keď sa má vrátiť“ zvyšok poskytnutých peňažných prostriedkov a nie „v čase, keď dlžník vráti“ zvyšok poskytnutých prostriedkov.

Ustanovenie § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka je koncipované jednoznačne a nepripúšťa žiaden iný výklad.

11. Podľa ustanovenia § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis. Týmto vykonávacím predpisom je Nariadenie vlády č. 87/1995 Z. z..

12. Za čas po splatnosti úveru patrí veriteľovi iba právo na úroky z omeškania vo výške stanovenej všeobecne záväzným právnym predpisom. Akékoľvek navyšovanie úrokov z omeškania sa dostáva do rozporu so zákonom. Takýmto neprípustným navyšovaním úrokov z omeškania je aj navyšovanie úrokov z omeškania o úroky za úver po lehote splatnosti úveru.

13. Občiansky zákonník v ustanovení § 559 ods. 2 ukladá povinnosť dlžníkovi dlh splniť riadne a včas. Riadne a včasné nesplnenie dlhu má za následok omeškanie dlžníka čo je zrejmé z ustanovenia § 517 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka. Pri omeškaní s plnením peňažného dlhu v zmysle ustanovenia § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka vzniká veriteľovi iba právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania vo výške stanovenej vykonávacím predpisom.

14. Novela Občianskeho zákonníka účinná od 1.4.2015 doplnila ust. § 52 ods. 2 o tretiu vetu, podľa ktorej na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Právny predpis, ktorého súčasťou je toto ustanovenie, nemá prechodné ustanovenia, čo znamená, že sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred účinnosťou tohto právneho predpisu. Tento záver priamo vyplýva z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 28.5.2015 vo veci 8MCdo/13/2014, ktorým bolo zamietnuté mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora namietajúceho, že premičanie práva malo byť posudzované podľa ustanovení Obchodného nie Občianskeho zákonníka.

15. So zreteľom na všetky tieto dôvody považoval odvolací súd námietky žalobcu za nedôvodné v dôsledku čoho bol rozsudok v napadnutej časti potvrdený ako vecne správny postupom podľa § 387 CSP, pričom správne výroky vo veci samej zodpovedá aj výrok o trovách konania.

16. O náhrade trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 a nasl. CSP. Žalobca vzhľadom na výsledok odvolacieho konania nemá právo na náhradu trov a žalovanému v tomto štádiu konania trovy nevznikli.

17. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).